

Brusel 24. listopadu 2021
(OR. en)

14145/21

ECOFIN 1116
UEM 342
SOC 674
EMPL 504
COMPET 849
ENV 910
EDUC 385
RECH 523
ENER 515
JAI 1263
GENDER 118
ANTIDISCRIM 101

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	24. listopadu 2021
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2021) 740 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE Roční analýza udržitelného růstu 2022

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2021) 740 final.

Příloha: COM(2021) 740 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 24.11.2021
COM(2021) 740 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ,
EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANCE, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A
SOCIÁLNÍMU VÝBORU, VÝBORU REGIONŮ A EVROPSKÉ INVESTIČNÍ BANCE**

Roční analýza udržitelného růstu 2022

1. Úvod

Úspěchy Evropy při zavádění očkovací kampaně proti onemocnění COVID-19 a zmírňování sociálně-ekonomických dopadů pandemie se staly základem pro trvalé oživení. Téměř tři čtvrtiny dospělých Evropanů jsou nyní plně očkováni, čímž se EU v tomto ohledu řadí mezi světové lídry. Evropa navíc dodala více než jednu miliardu dávek zbytku světa – což je větší počet dávek, než jaký byl podán doma. Podpora očkování, a to rovněž s ohledem na značné rozdíly v proočkovánosti jednotlivých členských států a v celém světě, je i nadále hlavní politickou prioritou. Při zmírňování sociálně-ekonomických důsledků této krize byla zároveň úspěšná bezprecedentní koordinovaná politická reakce na pandemii na úrovni EU i jednotlivých členských států¹.

Naše úsilí o řešení okamžitých účinků otřesu způsobeného pandemií COVID-19 přináší ovoce. Očekává se, že HDP za rok 2021 vzroste v eurozóně i v EU o 5,0 %. Vzhledem k tomu, že hospodářství EU přechází od oživení k expanzi a je podporováno zlepšující se situací na trhu práce, příznivými podmínkami financování a energickým zaváděním nástrojů pro oživení a odolnost, se růst reálného HDP v EU předpokládá v roce 2022 ve výši 4,3 % a v roce 2023 2,5 %. Míra nezaměstnanosti nadále klesá, i když její úroveň zůstává nepatrně vyšší než před krizí. Očekáváme, že v budoucnu bude souběžně s oživením pokračovat vytváření pracovních míst a míra nezaměstnanosti klesne v roce 2022 na 6,7 % a v roce 2023 dále na 6,5 %, až na úroveň před krizí. V důsledku rostoucích cen energií a narušení dodávek se zvýšily inflační tlaky. Předpokládá se, že po dosažení vrcholu ve výši 4 % na konci roku 2021 se inflace v roce 2023 zmírní na 1,4 %. Do budoucna jsou nejistota a rizika i nadále vysoká, včetně vývoje pandemie, a to jak v rámci EU, tak mimo ni.

Koordinace hospodářských politik postupně přešla k vytváření základů pro oživení podporující transformaci a začlenění a větší odolnost. Hospodářskou činnost je třeba stále více uvádět do souladu se čtyřmi rozměry konkurenceschopné udržitelnosti, tj. s environmentální udržitelností, produktivitou, spravedlností a makroekonomickou stabilitou². Tyto čtyři rozměry by neměly být vnímány izolovaně, neboť se vzájemně posilují a mají společný cíl: přechod k udržitelnému, odolnému hospodářskému modelu podporujícímu začlenění, který umožní větší šíření a využívání digitálních a zelených technologií, který přispěje k tomu, že Evropa zaujme vůdčí postavení na poli transformace. Evropský program hospodářské, sociální a environmentální politiky by tak měl zajistit, aby veřejné správy na všech úrovních, podniky, sociální partneři i domácnosti důsledně přispívali k dosažení našich cílů v oblasti zelené a digitální transformace i v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby, které stanovil Akční plán pro evropský pilíř sociálních práv, a zároveň zajistit stabilitu našeho hospodářství, hladké fungování jednotného trhu a aby nikdo nebyl opomenut.

Unie předložila ambiciózní politický program, který má vést k udržitelnému a spravedlivému oživení podporujícímu začlenění a učinit hospodářství EU odolnějším vůči budoucím otřesům a zároveň transformovat naše ekonomiky a společnosti v souladu s cílem souběžné transformace. Od loňského vydání roční strategie pro udržitelný růst se ekologické, digitální a sociální ambice Unie ještě zvýšily ve snaze vypořádat se s

¹ Evropská komise, „Hospodářství EU po pandemii COVID-19: důsledky pro správu ekonomických záležitostí“, COM(2021) 662 final ze dne 19. října 2021.

² Evropská komise, „Strategie pro udržitelný růst na rok 2020“, COM(2019) 650 final ze dne 17. prosince 2019.

rostoucími problémy, kterým čelíme. V červenci 2021 předložila Komise první soubor návrhů z balíčku „Fit for 55“³ na přizpůsobení politik v oblasti klimatu, energetiky, využívání půdy, dopravy a daní tak, aby byly vhodné pro snížení čistých emisí skleníkových plynů do roku 2030 alespoň o 55 %, což je cíl zakotvený v evropském právním rámci pro klima. Komise přijala akční plán pro nulové znečištění a bude pokračovat v zavádění své agendy Zelené dohody pro Evropu zaměřené na ochranu, zachovávání a rozvíjení přírodního bohatství a oddělení růstu HDP od využívání přírodních zdrojů. Kromě toho Komise v září 2021 navrhla nový správní rámec, který má přispět k zajištění toho, že EU dosáhne svého cíle digitální transformace evropské společnosti a hospodářství⁴. Návrh předpokládá přípravu národních strategických plánů k dosažení plánovaných trajektorií pro každý cíl digitální dekády i nástrojů k urychlení a usnadnění digitálních projektů, jichž se účastní více zemí. S cílem řešit nepříznivé dopady pandemie, přispívat k dosažení vzestupného sociálního a hospodářského sbližování, ale také podporovat Unii v její snaze o digitální, zelenou a spravedlivou transformaci sociální summit v Portu v květnu 2021 znovu potvrdil společný závazek k dalšímu provádění evropského pilíře sociálních práv a uvítal nové hlavní cíle EU v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby⁵. Předpokladem pro dosažení těchto vysokých ambicí je stabilní hospodářství umožňující politiky zaměřené na dlouhodobou a spravedlivou transformaci pro ty, na které mají transformace největší dopad.

Při budování odolného hospodářství EU vhodného pro souběžnou transformaci bude hrát ústřední roli Nástroj pro oživení a odolnost jako součást přímé reakce EU, který usiluje o to, abychom z pandemie vyšli ještě silnější. Tento nástroj, který je součástí evropského semestru pro koordinaci hospodářské politiky a politiky zaměstnanosti, bude v nadcházejících měsících a letech klíčovým nástrojem provádění politického programu. Provádění široké škály ambiciózních a vzájemně se posilujících opatření v plánech pro oživení a odolnost bude mít zásadní význam pro stimulaci hospodářské činnosti a zaměstnanosti a pro zajištění spravedlivé zelené a digitální transformace podporující začlenění. Jedním z hlavních inovačních prvků tohoto nástroje je skutečnost, že je svou podstatou založen na výsledcích. Finanční prostředky budou vyplaceny, jakmile členské státy provedou koherentní investice a reformy dohodnuté v jejich plánech. Tím se zajistí, že oba typy opatření budou zaváděny souběžně a budou zaměřeny na stávající politické nedostatky a problémy a odstraňování překážek investic a udržitelnějšího růstu HDP podporujícího začlenění.

Po schválení plánů pro oživení a odolnost a vyplacení prvních finančních prostředků členským státům se nyní pozornost zásadním způsobem obrátí na fázi provádění. V době přijetí tohoto sdělení bylo Komisí potvrzeno a Radou schváleno 22 plánů pro oživení a odolnost. Tím se od srpna 2021 uvolnily prostředky pro předběžné financování ve výši 52,3 miliardy EUR pro sedmáct členských států. Plány, které Rada doposud schválila, celkem představují 291 miliard EUR ve formě nevratných finančních prostředků a 154 miliard EUR

³ Evropská komise, „Fit for 55“: plnění klimatického cíle EU pro rok 2030 na cestě ke klimatické neutralitě“, COM(2021) 550 final ze dne 14. července 2021.

⁴ Evropská komise, „Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady kterým se zavádí politický program 2030 „Cesta k digitální dekáde““, COM(2021) 574 final ze dne 15. září 2021.

⁵ Těmito ambiciózními cíli EU jsou: zaměstnání pro nejméně 78 % obyvatelstva ve věku 20 až 64 let, nejméně 60 % všech dospělých osob účastnících se každý rok odborné přípravy a snížení počtu osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením nejméně o 15 milionů.

ve formě úvěrů. Veškerá pozornost by se nyní měla zaměřit na provádění reforem a investic členskými státy v souladu s dohodnutými milníky a cíli na podporu oživení a vytváření pracovních míst, posílení evropské odolnosti a zajištění trvalého dopadu na společnost, hospodářství a životní prostředí EU. Při provádění plánů pro oživení a odolnost pomáhá Nástroj pro technickou podporu zřízený Komisí. Během této fáze povede Komise s členskými státy intenzivní dialog a bude zajišťovat řádné zapojení Evropského parlamentu a Rady, regionálních i místních orgánů, sociálních partnerů, občanské společnosti a dalších klíčových zúčastněných stran.

Je důležité zajistit doplňkovost a soulad reforem a investic zahrnutých do plánů pro oživení a odolnost s investicemi, které mají být v nadcházejících letech prováděny v rámci politiky soudržnosti a dalších nástrojů EU, i s opatřeními financovanými na vnitrostátní úrovni. Aby bylo možné uvolnit finanční prostředky v rámci politiky soudržnosti v celkové výši 500 miliard EUR, je v nadcházejícím roce prioritou rychlé dokončení vyjednávání dohod o partnerství a programech v novém programovém období, a to i v rámci Fondu pro spravedlivou transformaci. Dosažení ambiciózních cílů politického programu EU v oblasti souběžné transformace bude vyžadovat koordinované úsilí všech členských států a mobilizaci dostupných veřejných i soukromých finančních prostředků pro dosažení těchto cílů.

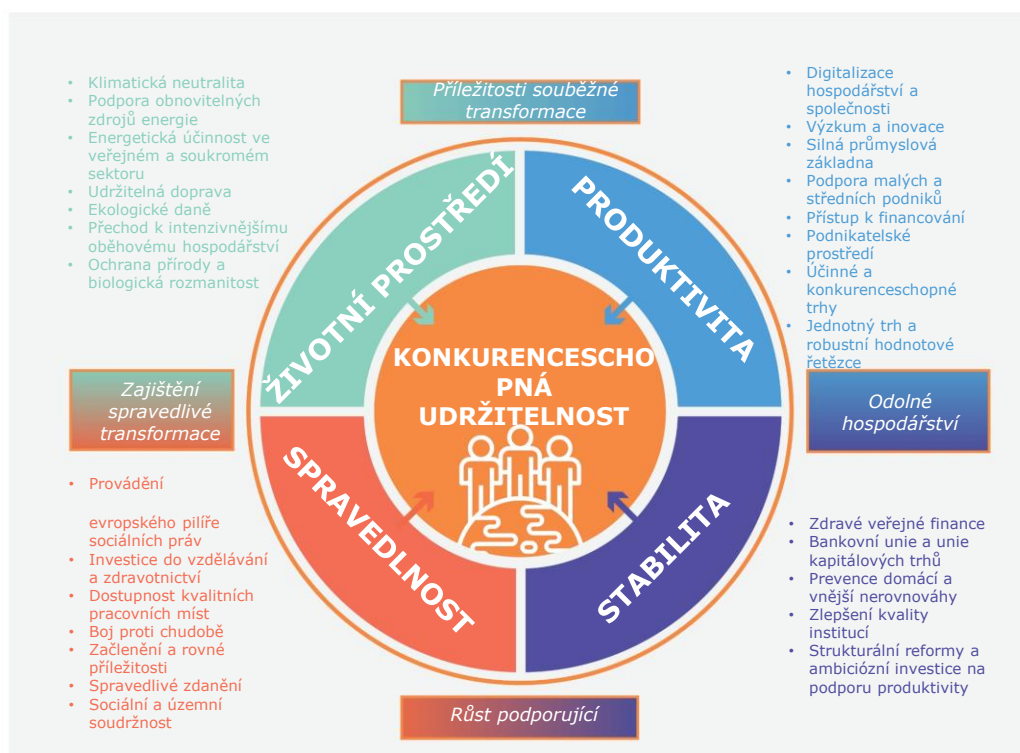
Letošní roční analýza udržitelného růstu vymezuje politické priority pro příští rok a stanoví hlavní zásady jejich provádění v rámci cyklu evropského semestru 2022. Evropský semestr poskytuje zavedený rámec pro koordinaci hospodářských politik a politik zaměstnanosti členských států a tuto úlohu bude hrát i nadále ve fázi oživení a při směřování k souběžné transformaci. Stejně jako v předchozích letech budou politické priority strukturovány na základě čtyř rozměrů konkurenceschopné udržitelnosti a v souladu s cíli v oblasti udržitelného rozvoje. Sdělení rovněž nastiňuje hlavní charakteristiky cyklu evropského semestru 2022 a vysvětluje hlavní změny oproti předchozím cyklům, přičemž zohledňuje nutnost přizpůsobit se procesům v rámci Nástroje pro oživení a odolnost.

2. Čtyři rozměry konkurenceschopné udržitelnosti jako hlavní zásady oživení EU

Čtyři doplňující se rozměry programu konkurenceschopné udržitelnosti EU zahájeného na počátku funkčního období současné Komise, tj. environmentální udržitelnost, produktivita, spravedlnost a makroekonomická stabilita, jsou důležitější než kdy dříve. Tyto rozměry, které jsou úzce propojené a měly by se vzájemně posilovat, v posledních letech udávaly směr reformním a investičním agendám členských států a hrají významnou úlohu mezi cíli Nástroje pro oživení a odolnost.

Evropa se rozhodla stát v čele transformací a využít příležitostí, které ochrana životního prostředí a boj proti změně klimatu i oblast digitálních technologií nabízejí. Hlavní výzvou hospodářských a sociálních politik spojenou s transformací je zajištění toho, aby se tyto čtyři rozměry konkurenceschopné udržitelnosti vzájemně posilovaly. Ústředním bodem programu oživení EU zůstane udržitelné hospodářství umožňující provádění politik zaměřených na dlouhodobou a spravedlivou transformaci podporující začlenění pro všechny občany a regiony EU. V této souvislosti je důležité mít na paměti, že konkurenceschopná udržitelnost a odolnost jsou dvě strany téže mince. Jak je uvedeno ve zprávě o strategickém výhledu z roku 2020⁶, odolností se rozumí nejen schopnost odolávat výzvám a řešit je, ale rovněž projít transformacemi udržitelným, spravedlivým a demokratickým způsobem.

Obrázek 1: Čtyři rozměry konkurenceschopné udržitelnosti a jejich vazby

⁶ Evropská komise, „Zpráva o strategickém výhledu z roku 2020: zmapování cesty k odolnější Evropě“, COM(2020) 493 final.

2.1 Environmentální udržitelnost

Změna klimatu a zhoršování stavu životního prostředí vyžadují okamžitý zásah. V průběhu roku 2021 se Evropa potýkala se silnými vlnami veder, lesními požáry a povodněmi, které jasně a bolestně ukázaly, jaký dopad může mít změna klimatu na naše životy a živobytí. Celkový hospodářský dopad související se změnou klimatu se navíc zvyšuje a vyžaduje značnou pozornost. Náklady vyplývající z nečinnosti jsou výrazně vyšší než náklady na plnění našich cílů v oblasti klimatu. Proto je nezbytné zajistit, aby hospodářské oživení šlo ruku v ruce s urychlením zelené transformace a aby hospodářství směřovalo ke splnění závazku EU stát se do roku 2050 prvním klimaticky neutrálním kontinentem.

Komise předložila ambiciózní program zelené reformy, který je nyní třeba urychleně provést. V nadcházejícím období bychom měli umožnit nezbytné reformy a investice zaměřené na dekarbonizaci hospodářství EU a na zajištění sociálně spravedlivé ekologické transformace. Základním stavebním kamenem pro hospodářství EU zítřka je Zelená dohoda pro Evropu, a zejména balíček „Fit for 55“. Reformy a investice se řídí přelomovými strategiemi zaměřenými na klima a energetiku, vodík, obnovitelnou energii z moří, řešení emisí metanu, biologickou rozmanitost, oběhové hospodářství, nulové znečištění, udržitelnou a inteligentní mobilitu, renovační vlnu, udržitelné potraviny a mnoho dalších. Navrhované iniciativy zahrnují opatření týkající se ekologických daní, například aktualizovanou směrnici o zdanění energie, jejichž cílem je sladit daňové a klimatické politiky EU a motivovat ekologické podnikatelské modely a současně zmírnit sociální dopad. Navrhovaný mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích navíc u určitého dováženého zboží stanoví cenu uhlíku, a povzbudí tak firmy a vlády ve zbytku světa, aby podnikly kroky stejným směrem. Na vnitrostátní úrovni umožní provádění plánů pro oživení a odolnost ekologické reformy, které částečně pomohou překlenout mezeru v emisích skleníkových plynů. Několik členských států ve svých plánech pro oživení a odolnost navrhlo reformy v oblasti energetické účinnosti, usnadnění povolovacích řízení u obnovitelných zdrojů energie, podpory ekologického výzkumu a inovací⁷ nebo daňových pobídek na podporu modelů udržitelné mobility.

Splnění ambiciózní agendy EU Zelená dohoda pro Evropu bude vyžadovat značné investice. Odhaduje se, že další soukromé a veřejné investice, které bude ekologická transformace vyžadovat, budou v příštím desetiletí činit téměř 520 miliard EUR ročně⁸. Předpokládá se, že 22 plánů pro oživení a odolnost, které byly dosud schváleny, podpoří ekologické investice v příštích šesti letech celkovou částkou nejméně 192 miliard EUR⁹, a to v oblastech, jako je výroba energie, renovace budov, udržitelná doprava a přizpůsobení se změně klimatu. Politika soudržnosti přinese v tomto desetiletí ekologické investice ve výši přibližně 150 miliard EUR. Další významné investice bude zapotřebí při nezbytných přechodech na trhu práce a na podporu změny kvalifikace a prohlubování dovedností, což jsou předpoklady pro spravedlivou a účinnou transformaci. Veřejné financování však k pokrytí rozsáhlých investic potřebných k úspěšnému uskutečnění ekologické transformace jednak nebude stačit, a jednak by nemělo vytlačovat soukromé investice. Klíčovým úkolem

⁷ Evropská komise, „Sdělení o evropských misích“, COM(2021) 609 final ze dne 29. září 2021

⁸ Viz rámeček 2 sdělení Evropské komise, „Hospodářství EU po pandemii COVID-19: důsledky pro správu ekonomických záležitostí“, COM(2021) 662 final.

⁹ Předběžné odhady zaměstnanců Komise.

veřejného sektoru bude pomoc se směřováním soukromého financování do oblastí odolnosti vůči změně klimatu, mimo jiné vytvořením podpůrného rámce, prostřednictvím podpory dalšího rozvoje kapitálových trhů v oblasti udržitelných financí, zlepšováním koordinace veřejných a soukromých investic do výzkumu a vývoje a poskytováním cílené podpory. Proto bude důležité využít veřejné investice a reformy obsažené v plánech pro oživení a odolnost k podpoře mobilizace soukromých investic.

Ústředním bodem ambiciózní agendy EU Zelená dohoda pro Evropu je sociální rozměr.

Ekologická transformace bude zdrojem obrovských příležitostí, které přinesou vytváření pracovních míst, inovace a vyšší odolnost vůči otřesům. Zároveň bude znamenat zásadní změnu, zejména pro ty, kdo jsou nejvíce znevýhodněni, i pro některé regiony a odvětví, jako jsou uhelné regiony a odvětví zasažená průmyslovou transformací a souvisejícími restrukturalizačními procesy, což s sebou často ponese ztráty pracovních míst a příjmů. Proto Zelená dohoda pro Evropu usiluje o zajištění spravedlivého rozdělení požadovaného úsilí, k němuž by měla přispět všechna hospodářská odvětví i společnosti i zvláštní opatření pro ty, kteří jsou v nouzi¹⁰. Komise navrhla nový Sociální klimatický fond na podporu zranitelných domácností s nízkými a středními příjmy, uživatelů dopravy a mikropodniků, kteří budou zavedením ceny uhlíku v silniční dopravě a v budovách zasaženi nejvíce. V rámci evropského semestru budeme pozorně sledovat sociální dopady a v případě potřeby navrhopvat cílená doporučení, abychom zajistili, že nikdo nezůstane pozadu. Prioritou bude doplňkovost s opatřeními podporovanými v rámci Nástroje pro oživení a odolnost. Komise do konce roku navrhne doporučení Rady týkající se řešení otázek zaměstnanosti a sociálních aspektů transformace spjaté s klimatem, které bude členským státům sloužit jako vodítko k využívání příležitostí a minimalizaci socioekonomických rizik ekologické transformace.

Přechod na čistou energii je naší nejlepší pojistkou proti šokům způsobeným cenami energie. Prudký nárůst cen energie, kterému EU v současné době čelí, způsobený především rostoucí celosvětovou poptávkou po energii a zejména plynu, je pro všechny občany, podniky a celé hospodářství EU velmi znepokojivý. Zvýšení cen energie postihuje relativně více domácnosti s nízkými a nižšími středními příjmy a má dopad na rizika zhoršení energetické chudoby. Komise předložila soubor opatření¹¹ pro koordinované řešení problémů a zmírnění dopadu dočasného zvýšení cen energie. V krátkodobém horizontu může ke zmírnění tohoto dopadu přispět časově omezená mimořádná podpora příjmů pro zranitelné domácnosti, opatření na ochranu obchodu a cílené snížení daní. Ze strukturálního hlediska je pro zajištění dostupných cen energie v budoucnu klíčové zlepšení energetické účinnosti, elektrifikace poptávky po energii a pokračující investice do obnovitelné a nízkouhlíkové energie společně se zjednodušením jejího zavádění. Ekologická transformace podporuje využívání energie z místních obnovitelných zdrojů, snižování naší závislosti na zahraničních zdrojích energie a současně zvyšování energetické účinnosti, čímž se sníží naše energetické potřeby. Řešení negativních dopadů náhlého zvyšování cen a zajištění cenové dostupnosti bez roztržitého jednotného evropského trhu s energií je nezbytné proto, aby nedošlo k ohrožení investic do ekologické transformace energetických a průmyslových odvětví.

¹⁰ Mechanismus pro spravedlivou transformaci, včetně Fondu pro spravedlivou transformaci, poskytne cílenou podporu hospodářské diverzifikace a vytváření pracovních míst na územích, která se potýkají s nejvýznamnějšími socioekonomickými problémy vyplývajícími z přechodu ke klimatické neutralitě.

¹¹ Evropská komise, „Řešení nárůstu cen energie: soubor opatření a podpor“, COM(2021) 660 final ze dne 13. října 2021.

Ekologická transformace je koncipována tak, aby zajišťovala naši prosperitu a dobré životní podmínky a současně vytvářela příležitosti. Investice a reformy zaměřené na snižování znečištění ovzduší, vody a půdy u zdroje ušetří hospodářství významné náklady, jako jsou náklady na zdravotní péči, zameškané pracovní dny, škody na budovách a ztráty na úrodě. Zlepšení environmentální infrastruktury (například v oblasti vody a odpadu), ochrana a obnova biologické rozmanitosti a přírodních ekosystémů a zajištění udržitelných potravinových systémů posílí naši odolnost, vytvoří nové obchodní příležitosti a zlepší veřejné zdraví. Postupné rušení dotací s nepříznivým vlivem na životní prostředí a využívání ekonomických nástrojů k uplatňování zásady „znečišťovatel platí“ poskytnou další pobídky a finance pro ekologickou transformaci.

K ekologické transformaci může významně přispět digitalizace. Zelená a digitální transformace jsou ze své podstaty propojené a jedna bez druhé nemůže uspět. Digitalizace společnosti přispěje ke snižování uhlíkové stopy, například účinnějším využíváním energie a zdrojů. Digitální technologie se zároveň musí stát čistšími a energeticky účinnějšími. Plány pro oživení a odolnost obsahují několik opatření k zajištění inteligentního a udržitelného využívání zdrojů, včetně ekologizace digitálních technologií, což mimo jiné vyžaduje budování odpovídajících dovedností. EU rovněž zvažuje dobrovolná i závazná opatření, která by soukromému sektoru pomohla dosáhnout klimatické neutrality a více využívat obnovitelné zdroje, jako je Evropská ekologická digitální koalice.

2.2 Produktivita

Zajištění budoucí prosperity občanů bude zásadním způsobem záviset na schopnosti Evropy zvýšit produktivitu a inovace. To bude vyžadovat vyváženou kombinaci reforem a soukromých a veřejných investic, které podpoří konkurenceschopnost a tvorbu pracovních míst. Významnou hnací silou hospodářské prosperity, kvality života a sbližování je z dlouhodobého hlediska růst produktivity. Růst produktivity v EU se však v posledních desetiletích zpomalil a tato tendence pokračuje. Schopnost podniků v EU přijímat nové technologie, zejména digitální technologie, rozšiřovat svou činnost a modernizovat své výrobní postupy bude hrát klíčovou úlohu při zvyšování jejich produktivity a konkurenceschopnosti jak na jednotném trhu, tak v celosvětovém měřítku. To závisí na prohlubování dovedností a změně kvalifikace pracovních sil, aby zvládly budoucí výrobní modely. Závisí to také na podpůrných reformách, které vytvářejí rámec umožňující takové technologické přizpůsobení a inovace, jako je lepší koordinace politik v oblasti výzkumu a inovací, posílení přenosu a zhodnocování znalostí a podpora společností, zejména malých a středních podniků a začínajících podniků, při rozvoji a přijímání technologií. V tomto ohledu je nezbytné uvolnit soukromé investiční výdaje prostřednictvím cílených opatření veřejné podpory.

Hlavním zdrojem produktivity pro hospodářství EU je samotný dobře fungující jednotný trh, na kterém je zajištěna spravedlivá a účinná hospodářská soutěž¹². Na jednotném trhu se rychleji šíří technologický pokrok a dobře fungující a konkurenceschopné

¹² Komise provádí komplexní přezkum politiky hospodářské soutěže; Evropská komise, „Politika hospodářské soutěže připravená na nové výzvy“, COM(2021) 713 final ze dne 18 listopadu 2021.

trhy produktů a služeb jsou klíčovým faktorem růstu produktivity, neboť umožňují efektivnější přidělování zdrojů. Krize COVID-19 upozornila na nutnost podpory volného pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu na jednotném trhu. Klíčem k posílení odolnosti jednotného trhu budou konkrétní opatření oznámená ve výroční zprávě o jednotném trhu¹³, například strukturální řešení k zajištění čtyř svobod v případě budoucích krizí (nástroj pro mimořádné situace na jednotném trhu) a analýza potenciálních řešení zaměřených na zjištěné nedostatky v zásobování. K důležitým faktorům podnikatelského prostředí a fungování jednotného trhu patří dodržování zásad právního státu, zejména nezávislých, kvalitních a účinných systémů soudnictví, účinné protikorupční struktury, rámce pro boj proti praní peněz a boj proti podvodům. O fungování systémů soudnictví pojednává kromě evropského semestru také jeden z pilířů zprávy o právním státu vypracované Komisí.

Plány pro oživení a odolnost členských států předpokládají rozsáhlý soubor reforem zaměřených na zlepšování podnikatelského prostředí a na podporu přijímání digitálních a ekologických technologií. Tyto reformy budou doplněny značným úsilím o digitalizaci strategických odvětví veřejné správy a soudnictví. Toto úsilí je přímou reakcí na doporučení pro jednotlivé země určená členským státům v předchozích letech v oblastech, jako je provádění reforem na podporu hospodářské soutěže, zvyšování dynamiky a transparentnosti zadávání veřejných zakázek, posilování soudnictví, zvyšování účinnosti veřejné správy včetně daňové správy, podpora zjednodušování právních předpisů, další rozvoj služeb elektronické veřejné správy a elektronické justice a podpora dobře fungujících insolvenčních rámců. Předpokládá se, že úplné provedení těchto reforemlepší podnikatelské prostředí v celé EU a podpoří další digitální inovace, což bude mít pozitivní dopad na produktivitu. To bude mít rozsáhlejší pozitivní dopady, například ve formě vytváření kvalitních pracovních míst a zvyšování fiskální udržitelnosti.

Zásadní význam pro dosažení digitální transformace mají investice do zavádění pokročilých digitálních technologií a výzkumu a inovací. V evropském soukromém sektoru se oproti jiným jurisdikcím vyskytují značné nedostatky v investicích do digitálních technologií¹⁴. Přijaté plány pro oživení a odolnost mají k digitální transformaci přispět částkou 117 miliard EUR. Podpora je například zaměřena na digitální inovace, výzkum a inovace a pokročilé digitální technologie (17 miliard EUR), včetně rozvoje umělé inteligence nebo superpočítání. Kromě toho jsou značné finanční prostředky určeny na podporu digitální transformace veřejných služeb (43 miliard EUR) nebo společností (24 miliard EUR), z čehož většina jde ve prospěch malých a středních podniků. Součástí několika plánů jsou rovněž opatření v oblasti konektivity, například zavádění sítí 5G (13 miliard EUR). Předpokládá se, že oproti předchozím programům programy v rámci fondů politiky soudržnosti EU i další programy z rozpočtu EU rovněž podstatně zvýší investice do digitálního výzkumu a inovací.

Tyto investice do technologií musí být doplněny investicemi do lidí a dovedností, zejména do posílení digitálních dovedností, prostřednictvím reforem systémů vzdělávání a odborné přípravy a prostřednictvím programů na prohlubování dovedností a změnu

¹³ Evropská komise, „Výroční zpráva o jednotném trhu za rok 2021 připojená ke sdělení „Aktualizace nové průmyslové strategie z roku 2020: budování silnějšího jednotného trhu pro oživení Evropy“, SWD(2021) 351 final ze dne 5. května 2021.

¹⁴ Ilustraci nedostatků v investicích oproti hlavním konkurentům EU naleznete v tabulce 2 dokumentu Evropské Komise „Zjišťování potřeb Evropy v oblasti oživení, který doplňuje sdělení „Chvilé pro Evropu: náprava škod a příprava na příští generaci“ SWD(2020) 98 final ze dne 27. května 2020.

kvalifikace. Urychlení digitální transformace značně zvyšuje poptávku po digitálních dovednostech. Pro rozvoj a zavádění pokročilých digitálních technologií v našich ekonomikách jsou nezbytné dovednosti v oblasti vědy, technologie, inženýrství a matematiky (STEM). K zajištění dostatečného počtu vysoce kvalifikovaných pracovníků je zapotřebí větší úsilí na podporu mladých lidí, zejména žen a dívek. To by mělo jít ruku v ruce s rozšířením alespoň základních úrovní digitálních a softwarových dovedností v celé populaci. Lidé v produktivním věku potřebují mít snadný přístup k cenově dostupnému a relevantnímu vzdělávání, které by splňovalo jejich potřeby v oblasti dovedností. To je důležité v různých hospodářských odvětvích a podnicích, zejména v malých a středních. Digitální dovednosti jsou také důležitým faktorem, který umožňuje ekologickou transformaci. Nástroj pro oživení a odolnost přispěje významnou částkou k rozvoji dovedností (přijaté plány přispívají částkou 47 miliard EUR na opatření na podporu vzdělávání, odborné přípravy a dovedností ve všech věkových skupinách) se zvláštním zaměřením na digitální dovednosti (20 miliard EUR)¹⁵.

Odpovědný přístup ke zdrojům, účinné využívání zdrojů a produktivita jsou navíc důležité nejen pro dobré environmentální podmínky, ale také pro hospodářskou prosperitu. EU musí urychlit přechod k hospodářskému systému, který využívá zdroje inteligentnějším a udržitelnějším způsobem s cílem snížit stopu spotřeby. Na základě jednotného trhu a potenciálu digitálních technologií může oběhové hospodářství posílit průmyslovou základnu EU a podpořit zakládání podniků a podnikání mezi malými a středními podniky a současně posílit odolnost a otevřenou strategickou autonomii EU. Veřejnosti bude oběhové hospodářství poskytovat vysoce kvalitní, funkční a bezpečné výrobky, které budou efektivní a cenově dostupné, déle vydrží a budou navrženy způsobem, jenž umožňuje jejich opětovné použití, opravu a vysoce kvalitní recyklaci. Celá škála nových udržitelných služeb, modelů založených na přístupu „produkt jako služba“ a digitálních řešení přinese lepší kvalitu života, inovativní pracovní místa a lepší znalosti a dovednosti.

Odolnost hospodářství EU závisí na robustních dodavatelských řetězcích. Klíčem k omezení strategických závislostí a zmírnění dočasných nebo trvalých překážek v mezinárodních dodavatelských řetězcích nezbytných vstupů pro evropské průmyslové ekosystémy je rychlé uskutečnění průmyslové strategie a její aktualizace z roku 2021¹⁶. EU je významným globálním dovozcem a vývozcem a vykazuje vysokou míru otevřenosti vůči obchodu a investicím. Globální logistické krize, například krize, se kterými se EU potýká v oblasti počítačových čipů a některých surovin, ovlivňují řadu průmyslových ekosystémů, včetně procyklických odvětví, jako je automobilový a stavební průmysl. Překážky v dodavatelských řetězcích mají negativní dopad na úroveň produktivity, zaměstnanost, obrát a míru vzniku a zániku a mohou mít dopad na schopnost EU reagovat na zdravotní krizi. Zvýšené úsilí EU v oblasti zelené a digitální transformace vyžaduje změnu politiky, aby se zaměřila na současnou nebo budoucí strategickou závislost na takových výrobcích a technologiích, které budou hnací silou průmyslové transformace Evropy, což bude také řešit základní obavy o zabezpečení dodávek. Komise předloží evropský akt o čipech s cílem lépe koordinovat úsilí EU v oblasti výzkumu a navrhování polovodičů a usnadnit jejich výrobu v Evropě.

¹⁵ Opatření na podporu vzdělávání, odborné přípravy a dovedností jsou součástí sociálních výdajů, zatímco digitální dovednosti jsou zahrnuty do digitálního příspěvku.

¹⁶ Evropská komise, „Aktualizace nové průmyslové strategie z roku 2020: budování silnějšího jednotného trhu pro oživení Evropy“, COM(2021) 350 final ze dne 5. května 2021.

2.3 Spravedlnost

Ústředním bodem oživení z poklesu vyvolaného pandemií COVID-19 musí být spravedlnost. Krize měla nerovnoměrný dopad na různé skupiny obyvatel, různá odvětví a různé regiony. Nepřiměřeně zasáhla zejména mladé osoby s nízkou kvalifikací a osoby z přistěhovaleckého prostředí. Různý dopad měla na ženy a muže¹⁷. K řešení negativních hospodářských a sociálních důsledků pandemie úspěšně přispěl nástroj pro dočasnou podporu na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci (SURE). S hospodářským oživením budeme pravděpodobně pozorovat další změny v rozdělení pracovních míst. Pandemie přinesla nebo urychlila trendy změn poptávky, spotřebních návyků a obchodních modelů. V celém hospodářství se vytvářejí nová pracovní místa, zatímco jiné pracovní funkce jsou žádané méně. To znamená, že v některých členských státech a odvětvích dochází k velkému množství změn pracovních míst a k opětovnému vzniku nedostatku pracovních sil. V této souvislosti by se měla věnovat zvýšená pozornost zlepšování schopnosti trhů práce předvídat změny a přizpůsobovat se jim, přičemž nikdo nesmí být opomíjen. Se zmírněním nerovností a podporou účasti na trhu práce mohou pomoci reformy daňových výhod.

Pandemie COVID-19 měla na evropské regiony asymetrický dopad, a to kvůli jejich různému hospodářskému zaměření. Zvláště zasaženy byly regiony závislé na cestovním ruchu, silně postiženy však byly i služby s vysokou intenzitou kontaktů. Jiná odvětví byla zasažena méně, ale přesto zaznamenala pokles činnosti, zejména pokud jde o výrobu a stavebnictví. Počet odpracovaných hodin se v letech 2019 až 2020 nejvíce snížil v Řecku, Španělsku, Portugalsku a Itálii, a to zejména v regionech s velkými ekonomikami cestovního ruchu. A konečně, hospodářsky rozvinutější regiony EU byly méně postiženy než méně hospodářsky rozvinuté regiony a regiony procházející transformací.

Do budoucna by měly mít zásadní význam pro podporu pracovníků během zelené a digitální transformace dobře koncipované a účinné aktivní politiky na trhu práce společně s odpovídající podporou ze strany veřejných služeb zaměstnanosti a systémů sociální ochrany. Doporučení Komise o účinné aktivní podpoře zaměstnanosti (EASE)¹⁸ v této souvislosti zdůrazňují význam vytváření a provádění ucelených souborů politických opatření, včetně pobídek k zaměstnávání a přechodu, prohlubování dovedností a změny kvalifikace a zvýšené podpory ze strany veřejných služeb zaměstnanosti. Náležitá pozornost by měla být věnována mládeži, která byla pandemií COVID-19 zasažena zvláště silně. Je třeba se zabývat i dlouhodobými problémy v souvislosti se stárnutím pracovní síly a účastí žen a osob se zdravotním postižením na trhu práce.

Je nutné posílit úlohu vzdělávání, odborné přípravy a dovedností jako klíčových předpokladů sociálního začlenění a hospodářského růstu, přičemž je třeba zohlednit výzvy a příležitosti souběžné transformace. Krize COVID-19 způsobila narušení vzdělávání, částečně z důvodu nerovného přístupu k online výuce, a měla negativní dopad na

¹⁷ Evropský institut pro rovnost žen a mužů, Zpráva o indexu rovnosti žen a mužů za rok 2021, listopad 2021.

¹⁸ Evropská komise, „Doporučení (EU) 2021/402 ze dne 4. března 2021 o účinné aktivní podpoře zaměstnanosti po krizi COVID-19 (EASE)“, C/2021/1372, Úř. věst. L 80, 8.3.2021.

duševní zdraví žáků. To může mít dlouhodobé důsledky, včetně nízké úrovně základních dovedností a nedostatečných výsledků v oblasti vzdělávání, což může zhoršit stávající nerovnosti ve vzdělávání. Členské státy budou muset zintenzivnit své úsilí o zlepšování výsledků učení v rámci svých systémů vzdělávání a odborné přípravy. Současně je třeba podporovat celoživotní učení s cílem zaměřit se na stávající a vznikající nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi, zejména dovednostmi týkajícími se souběžné transformace, a to výrazným zvýšením účasti dospělých na prohlubování dovedností a změně kvalifikace. Splnění cílů na úrovni EU v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a rozvoje dovedností usnadní úspěch digitální a zelené transformace a povede k řešení souvisejících výzev, pokud jde o potřeby přizpůsobení dovedností. Zejména budou zapotřebí reformy zaměřené na snížení nerovností v oblasti vzdělávání, řešení rozdílů mezi městem a venkovem, mimo jiné v oblasti digitální konektivity, snížení rizika předčasného odchodu ze vzdělávání a nedostatečných výsledků a zajištění příležitostí k rozvoji dovedností pro všechny dospělé bez ohledu na úroveň jejich kvalifikace. Stejně důležité je i posílení úlohy vysokých škol při zvyšování kvality vysokoškolského vzdělávání a jeho relevantnosti pro trh práce a při podpoře začlenění, rozmanitosti a rovnosti žen a mužů.

Zásadní význam pro dosažení vzestupné sociální a hospodářské konvergence má provádění evropského pilíře sociálních práv. Akční plán Komise pro provádění pilíře navrhl nové cíle EU v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby do roku 2030 i revidovaný srovnávací přehled sociálních ukazatelů týkajících se jejich začlenění do evropského semestru. Návrh společné zprávy o zaměstnanosti pro rok 2022, který je součástí tohoto podzimního balíčku, je více zaměřen na zásady pilíře a do své analýzy integruje hlavní cíle EU pro rok 2030 a hlavní ukazatele revidovaného srovnávacího přehledu sociálních ukazatelů. Zpráva ukazuje, že oživení trhu práce zjevně nabývá na síle, ale také varuje před vznikajícím nedostatkem pracovních sil a trvale nízkou mírou zaměstnanosti mladých lidí a žen. Oživení i zelená a digitální transformace zvyšují pravděpodobnost, že některá pracovní místa nebudou obnovena, a proto je důležité podporovat změny pracovních míst, zejména pokud jde o aktivní politiky trhu práce a opatření na prohlubování dovedností a změnu kvalifikace. Zpráva také zdůraznila význam silných systémů sociální ochrany, které ve většině členských států pomohly zmírnit pokles příjmů domácností a zachovat stabilní podíl osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením.

Plány pro oživení a odolnost obsahují širokou škálu reforem a investic, které přispějí k posílení sociální soudržnosti a odolnosti. Opatření spojená s tímto tematickým zaměřením v plánech, které již Rada schválila, odpovídají částce přibližně 135 miliard EUR, což představuje asi 30 % celkového přidělu finančních prostředků těchto schválených plánů. Mezi tato opatření patří například reformy a investice, jejichž cílem je zefektivnit aktivní politiky trhu práce, zvýšit kapacitu veřejných služeb zaměstnanosti a podpořit účast žen a znevýhodněných skupin na trhu práce. Zahrnují rovněž opatření pro zlepšení přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a odborné přípravě na všech úrovních, digitální vzdělávání včetně prohlubování dovedností a změny kvalifikace dospělých v produktivním věku s cílem zajistit, aby se jim v rychle se měnícím prostředí dařilo a mohli plně využívat výhod zelené a digitální transformace. A konečně se plány pro oživení a odolnost zaměřují také na zvýšení sociální odolnosti prostřednictvím investic do zdravotní péče a lepšího přístupu ke službám, včetně předškolního vzdělávání a péče, dlouhodobé péče a sociálního bydlení. Tímto způsobem tento nástroj společně s fondy politiky soudržnosti konkrétně podporuje spravedlivé a inkluzivní oživení v EU. Včasné a ambiciózní provádění těchto plánů se projeví hmatatelnými dopady

pro evropské občany a podpoří probíhající transformaci národních ekonomik z hlediska souběžné transformace. Kromě toho se očekává, že mechanismus pro spravedlivou transformaci, včetně 19 miliard EUR z Fondu pro spravedlivý přechod, uvolní v období 2021–2027 v nejvíce postižených regionech přibližně 55 miliard EUR, aby zmírnil socioekonomický dopad přechodu ke klimatické neutralitě a přispěl tak k jeho spravedlnosti.

2.4 Makroekonomická stabilita

Další zvyšování stability hospodářství prostřednictvím zaměření se na zbývající nestabilitu na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU a úzké koordinace příslušných politik na úrovni EU zajistí odolnost proti budoucím otřesům a pomůže usnadnit přechod k zelené a digitální transformaci. Silná a koordinovaná politická reakce na krizi COVID-19 výrazně snížila její hospodářský a sociální dopad a zároveň měla pozitivní vliv na makroekonomickou stabilitu. Tato zkušenost zdůrazňuje význam trvalé silné koordinace hospodářských, fiskálních a sociálních politik a politik zaměstnanosti zahrnujících různé politické nástroje a nástroje financování a propojení úrovně EU a vnitrostátních úrovní. Zdůraznila také význam budování hospodářské a sociální odolnosti vůči neočekávaným otřesům, mimo jiné tím, že se za běžné situace vytvoří fiskální prostor, který lze pak využít v dobách poklesu.

Členské státy by měly v roce 2022 i nadále poskytovat cílenou a dočasnou fiskální podporu a současně ve střednědobém horizontu zachovávat fiskální udržitelnost. Obecná úniková doložka v rámci Paktu o stabilitě a růstu umožnila členským státům podpořit jejich ekonomiky uprostřed krize COVID-19. Její deaktivace se předpokládá v roce 2023. Pokud to hospodářské podmínky dovolí, měly by členské státy pokračovat ve fiskální politice zaměřené na dosažení omezitelných střednědobých fiskálních pozic a zajištění fiskální udržitelnosti ve střednědobém horizontu. Zároveň by členské státy měly zvýšit investice na dosažení souběžné transformace a stimulovat tak hospodářskou činnost a potenciál zaměstnanosti. Součástí tohoto podzimního balíčku jsou stanoviska Komise k návrhům rozpočtových plánů členských států eurozóny¹⁹ a návrh Komise na doporučení týkající se hospodářské politiky eurozóny²⁰.

Pro zvýšení investic a podporu spravedlivého, udržitelného a inkluzivního oživení bude rozhodující struktura veřejných financí podporující růst a spravedlivé a účinné zdanění. Zajištění trvalého a výrazného zvýšení soukromých i veřejných investic úměrného potřebám souběžné transformace a hospodářské, sociální a územní soudržnosti vyžaduje koordinované a trvalé úsilí po dobu několika let. Přestože Nástroj pro oživení a odolnost poskytuje výraznou dočasnou podporu, svou úlohu při podpoře investic musí hrát i vnitrostátní rozpočty. Členské státy musí v tomto ohledu zlepšit strukturu a kvalitu svých veřejných financí, a to jak na straně výdajů, tak na straně příjmů, a současně dosáhnout pokroku v oblasti ekologického sestavování rozpočtu. Pokud jde o příjmy, v době, kdy se vnitrostátní správy snaží poskytovat více, než mohou, a potřebují pokrýt náklady na pandemii, a to spravedlivě a bez dopadu na oživení, je nezbytné zlepšit dodržování daňových předpisů a usilovat o přechod na ekologické zdanění. Je možné podpořit výběr daní a snížit daňové podvody, vyhýbání se daňovým

¹⁹Sdělení Komise Návrhy rozpočtových plánů na rok 2022: celkové posouzení a stanoviska Komise k návrhům rozpočtových plánů na rok 2022 předloženým členskými státy eurozóny.

²⁰Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Zpráva mechanismu varování 2022, COM(2021) 741 final.

povinnostem a daňové úniky prostřednictvím elektronického podání daní, zjednodušením daní a zlepšením správní spolupráce mezi členskými státy. Také bude důležité omezit škodlivou daňovou soutěž a agresivní daňové plánování²¹. Komise připravuje několik legislativních návrhů^{22,23} na zvýšení daňové transparentnosti, řešení vyhýbání se daňovým povinnostem a posílení boje proti daňovým únikům. Patří k nim návrh na řešení zneužívání krycích společností pro daňové účely. Kromě toho by dohoda OECD/G20 o reformě globálního zdanění měla zajistit, aby nadnárodní podniky platily spravedlivý podíl daně bez ohledu na to, kde působí, a od roku 2023 platily efektivní daňovou sazbu ve výši nejméně 15 %. Komise připravuje návrh na rychlé provedení mezinárodní dohody týkající se ustanovení o minimálním účinném zdanění do práva EU.

Plány pro oživení a odolnost členských států obsahují řadu opatření v oblasti rozpočtové a daňové politiky. Členské státy do svých plánů pro oživení a odolnost začlenily přezkumy výdajů s cílem zvýšit kvalitu veřejných výdajů a provést změny daňových systémů tak, aby upřednostňovaly udržitelnější a spravedlivější hospodářskou činnost. Některé plány rovněž předložily reformy zaměřené na zlepšení dlouhodobé udržitelnosti a přiměřenosti jejich důchodových systémů. Navrhované reformy zvyšující účinnost daňové správy by měly vést ke zlepšení výběru daní a snížení nákladů na dodržování předpisů pro podniky, jednotlivce i daňové správy. Některé členské státy do svých plánů pro oživení a odolnost začlenily také opatření zaměřená na agresivní daňové plánování.

Zpráva mechanismu varování poskytuje analýzu vývoje nerovnováhy a vznikajících rizik vypracovanou Komisí²⁴. Hlubkový přezkum dvanácti členských států posoudí, zda jsou tyto státy zasaženy nerovnováhou, která vyžaduje politická opatření. S tím, jak přichází oživení, znamená zajištění odolnosti hospodářství EU rovněž řešení předkrizové nerovnováhy a vznikajících rizik. Po postupné nápravě nerovnováhy až do nástupu pandemie následný hospodářský otřes již existující zranitelné oblasti ještě zvýšil. To platí zejména pro vysoké zadlužení veřejného a soukromého sektoru, které se v důsledku otřesu ještě zvýšilo, a opatření přijatá na jeho řešení. Výše veřejného dluhu by měla v příštích deseti letech asi v jedné třetině členských států i v EU jako celku zůstat nad úrovní před pandemií, a to i v důsledku výdajů souvisejících se stárnutím obyvatelstva společně s výdaji na řešení problému změny klimatu a jejím již hmatatelným dopadem. Finanční stav společností byl v některých odvětvích oslaben nezbytnými půjčkami na pokrytí náhlých ztrát daňových příjmů a nedostatku likvidity, zatímco firmy chránila dočasná moratoria a umožnila jim, aby tento pokles přestály. Zvýšení cen nemovitostí v některých členských státech představuje riziko nadhodnocení. Hospodářské oživení pomůže vládám i soukromému sektoru snížit míru zadlužení a zmírnit finanční zranitelnost.

Dokončení unie kapitálových trhů a bankovní unie by posílilo možnosti financování hospodářství a podpořilo příspěvek soukromého sektoru k investičnímu úsilí a zvýšilo hospodářskou a sociální odolnost. Bankovní sektor EU úspěšně odolal hospodářskému šoku

²¹ Například Zpráva o výpadech příjmů z DPH (CASE et al., 2020) odhaduje, že výpadek příjmů z DPH v EU v roce 2018 činil 140 miliard EUR, a předpokládá, že v roce 2020 se výrazně zvýší na 164 miliard EUR, zejména v důsledku pandemie.

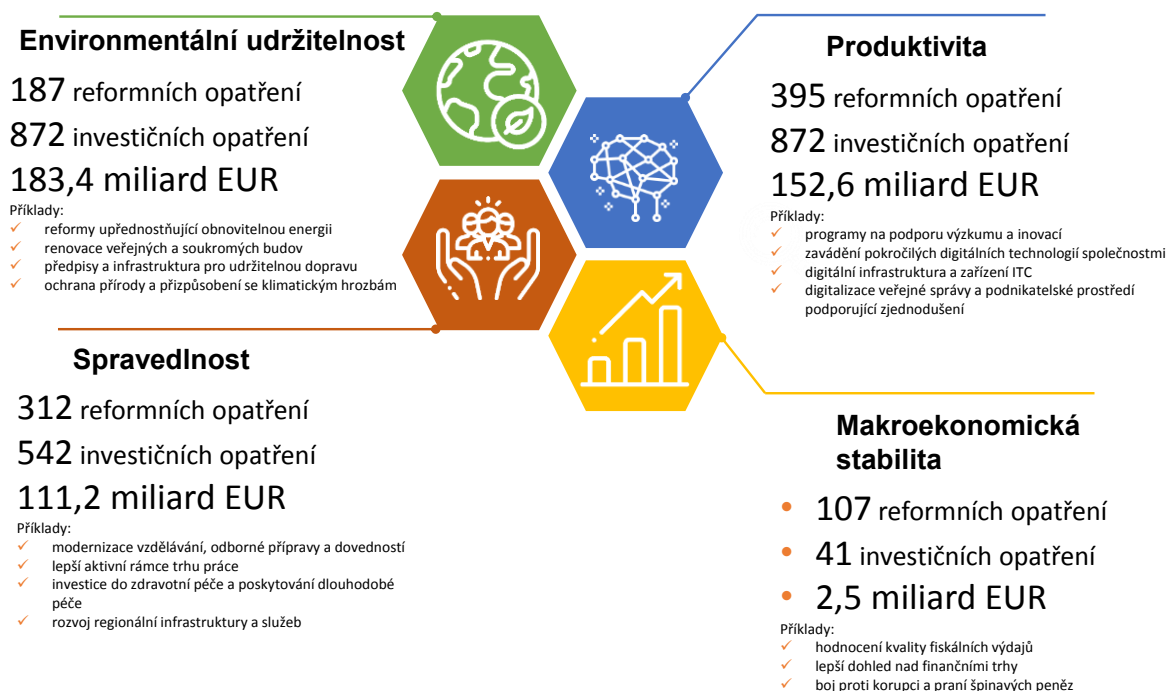
²² COM(2020) 312 final, Akční plán pro spravedlivé a jednoduché zdanění podporující strategii oživení.

²³ COM(2021) 251 final, Zdanění podniků pro 21. století.

²⁴ Zpráva Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Zpráva mechanismu varování 2022, COM(2021) 741 final.

vyvolanému pandemií a hraje klíčovou roli v probíhajícím hospodářském oživení. Nadále se však potýká se strukturálními problémy v souvislosti s nízkou rentabilitou a roztržitostí. Silná bankovní unie by zajistila lepší pozici bank při podpoře růstu ekonomik EU na integrovanějším jednotném trhu a zároveň by chránila daňové poplatníky EU a pozitivně přispívala k makrofinanční stabilitě eurozóny. Dobře fungující kapitálové trhy jsou nutné k tomu, aby podnikům, včetně malých a středních podniků a začínajících podniků, poskytovaly doplňkové zdroje financování, které jim pomohou posílit jejich kapitál a inovační potenciál v postpandemickém prostředí a budou je doprovázet při přizpůsobování se ekologičtějšímu a digitálnějšímu hospodářství.

Obrázek 2: Přínos plánů pro oživení a odolnost ke čtyřem rozměrům konkurenceschopné udržitelnosti

Pozn.: Předběžná analýza 22 plánů pro oživení a odolnost přijatých Radou (údaje mohou být revidovány). Reformy a investice na úrovni dílčích opatření byly přiděleny čtyřem rozměrům konkurenceschopné udržitelnosti. Mapování je ilustrativní a neodráží plně vzájemnou propojenost řady opatření.

3. Evropský semestr se vyvíjí

Evropský semestr v roce 2022 pokračuje v rozsáhlé koordinaci hospodářských politik a politik zaměstnanosti a vyvíjí se v souladu s požadavky na provádění Nástroje pro oživení a odolnost. Provádění tohoto nástroje vyžaduje neustálé přizpůsobování evropského semestru tak, aby zohledňoval překrývání a aby bylo zajištěno, že společné úsilí se může soustředit na provádění vysoce kvalitních a ambiciózních plánů pro oživení a odolnost. Provádění těchto plánů bude v nadcházejících letech pohánět agendu reforem a investic členských států. Evropský semestr bude se svou širokou oblastí působnosti a mnohostranným dohledem provádění plánů pro oživení a odolnost doplňovat. Tyto dva procesy budou vnitřně provázané a je třeba vynaložit maximální úsilí o zamezení překrývání a co nejlepší využití stávajících synergií, aby nedocházelo ke zbytečné administrativní zátěži.

Na jaře 2022 Komise zveřejní zjednodušené zprávy o jednotlivých zemích. Zprávy budou hodnotit provádění plánů pro oživení a odolnost členských států, přičemž budou vycházet rovněž ze srovnávacího přehledu ukazatelů, který bude zaveden do prosince 2021, a vykázaných sociálních výdajů v těchto plánech, a to na základě metodiky, kterou v současné době schvaluje Evropský parlament a Rada. Kromě toho poskytnou přehled o hospodářském a sociálním vývoji a výzvách, kterým členské státy čelí, a také výhledovou analýzu jejich odolnosti. Součástí tohoto přehledu bude hodnocení pokroku při provádění evropského pilíře sociálních práv, zejména na základě revidovaného srovnávacího přehledu ukazatelů, a při dosahování hlavních cílů EU v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby. Na základě této analýzy zprávy o jednotlivých zemích odhalí nedostatky v souvislosti s problémy, kterými se plány pro oživení a odolnost zabývají jen částečně nebo vůbec. Zprávy budou podle potřeby obsahovat také souhrn zjištění hloubkových přezkumů v rámci postupu při makroekonomické nerovnováze, který zohlední dopad krize COVID-19.

Komise má rovněž v úmyslu navrhnout Radě, aby na jaře 2022 přijala doporučení pro jednotlivé země. Budou se týkat klíčových otázek uvedených ve zprávách o jednotlivých zemích a případně hloubkových přezkumů, které mohou vyžadovat politická opatření v průběhu několika let. Přitom budou doporučení pro jednotlivé země přispívat k rozvoji a posílení úsilí členských států v rámci plánů pro oživení a odolnost a současně se budou zabývat vznikajícími výzvami ve snaze urychlit souběžnou transformaci a zvýšit odolnost. Doporučení pro jednotlivé země budou rovněž obsahovat doporučení týkající se rozpočtové situace členských států předpokládané v rámci Paktu o stabilitě a růstu. Zprávy o jednotlivých zemích, hloubkové přezkumy a návrhy doporučení pro jednotlivé země se stanou součástí jarního balíčku evropského semestru 2022.

Do evropského semestru budou dále začleňovány cíle v oblasti udržitelného rozvoje. Cyklus evropského semestru 2020 zahájil práci na integraci cílů v oblasti udržitelného rozvoje, ke které vyzývala předsedkyně von der Leyenová ve svých politických směrech z roku 2019. Cyklus evropského semestru 2022 bude v tomto směru pokračovat, aby bylo možné v členských státech poskytovat plně aktualizované a konzistentní zprávy o plnění cílů v oblasti udržitelného rozvoje. Za prvé, výroční monitorovací zpráva o pokroku v plnění cílů udržitelného rozvoje²⁵ bude nyní součástí dokumentů evropského semestru a bude zveřejněna jako součást jarního balíčku. Za druhé, každá zpráva o jednotlivých zemích v rámci evropského semestru bude obsahovat zvláštní oddíl o situaci země ve srovnání s průměrem EU a o pokroku v každé oblasti udržitelného rozvoje²⁶. Za třetí, kombinace těchto dvou prvků a dalších ukazatelů, které budou sledovat výkonnost členských států z hlediska klíčových cílů politiky EU (např. Zelená dohoda pro Evropu, digitální dekáda) bude základem pro zprávy o jednotlivých zemích a budou z ní vycházet doporučení pro jednotlivé země. Analýza pro zprávy o jednotlivých zemích může vycházet rovněž z přehledů odolnosti²⁷.

²⁵ Eurostat, „Sustainable development in the European Union, Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context“ (Udržitelný vývoj v Evropské unii. Monitorovací zpráva o pokroku při plnění cílů udržitelného rozvoje v kontextu EU), ročník 2021.

²⁶ Přehledy cílů v oblasti udržitelného rozvoje jednotlivých zemí sestavené Eurostatem sledují postoj členských států k dosahování cílů v oblasti udržitelného rozvoje ve srovnání s průměrem EU a jejich vývoj v tomto směru, viz: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/sdg-country-overview/>

²⁷ <https://ec.europa.eu/info/resilience-dashboards>

Komise vynaloží veškeré úsilí na zajištění součinnosti a zefektivnění oznamovacích povinností mezi Nástrojem pro oživení a odolnost a evropským semestrem. Hlavní zásadou ve vztahu mezi útvary Komise a správními orgány členských států bude zamezení zbytečné administrativní zátěži. Komise zjednoduší oznamovací povinnosti členských států v rámci obou procesů. Například národní programy reforem, které mají být předloženy v dubnu, budou použity rovněž pro pololetní podávání zpráv v rámci Nástroje pro oživení a odolnost. Podávání zpráv v rámci vhodných nástrojů IT bude sloužit ke sledování pokroku při provádění plánů pro oživení a odolnost a celkového pokroku při dosahování předchozích doporučení pro jednotlivé země, takže nebude nutné předkládat žádné další tištěné zprávy.

Ústředním bodem obnoveného evropského semestru bude konstruktivní dialog s členskými státy, který bude začleněn do dialogu o provádění plánů pro oživení a odolnost. Při dialogu o návrhu plánů pro oživení a odolnost Komise a členské státy posílily a prohloubily svou spolupráci, která by měla pokračovat i během fáze provádění plánů. Tento dialog bude probíhat tak, aby byly vnitrostátní orgány veřejné správy co nejméně zatěžovány, přičemž se bude využívat i virtuální nebo písemná komunikace. Ve snaze o zajištění součinnosti budou tyto dvoustranné výměny kombinovány s širším dialogem v rámci evropského semestru, který se bude týkat všech relevantních témat, včetně těch, o nichž nepojednávají plány. Kromě toho bude Komise podporovat výměnu názorů a analýz mezi členskými státy, což je ústřední prvek účinného mnohostranného dohledu.

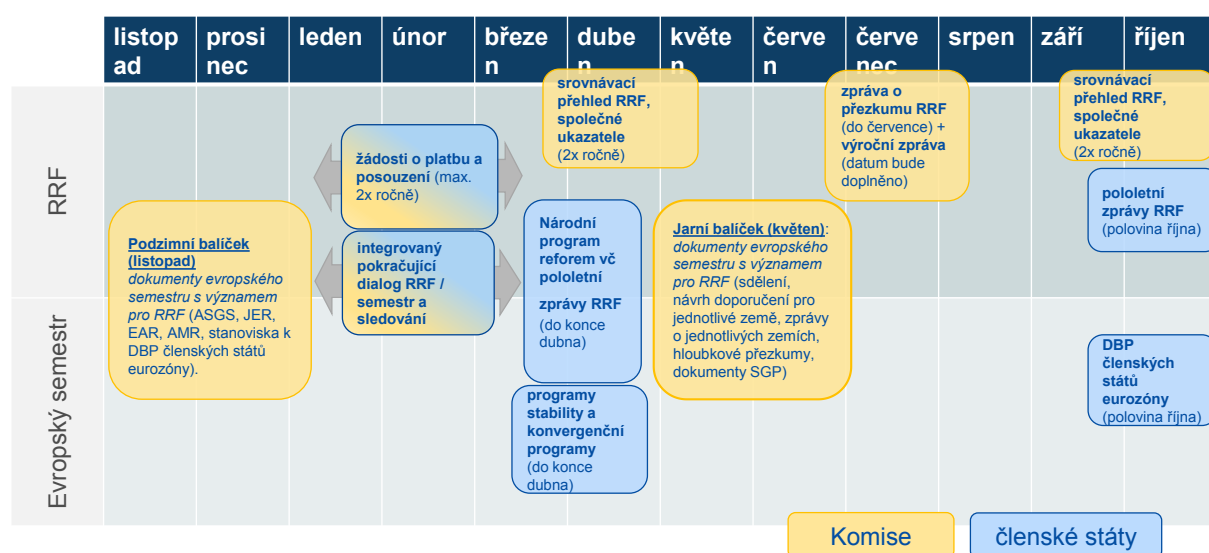
Klíčem k úspěšné koordinaci a provádění hospodářské politiky a politiky zaměstnanosti je systematické zapojení sociálních partnerů a dalších příslušných zúčastněných stran. Jejich včasné a smysluplné zapojení je zásadní ve všech fázích cyklu semestru. Během pandemie podporovali sociální partneři v mnoha členských státech navrhování a provádění nouzových opatření a opatření na obnovu i plánů pro oživení a odolnost. Jejich konzultace a zapojení se však v jednotlivých členských státech značně lišily. Při provádění plánů je důležité, aby členské státy se sociálními partnery a dalšími zúčastněnými stranami aktivně spolupracovaly prostřednictvím pravidelných specializovaných setkání. Tyto výměny budou rovněž příležitostí k zapojení se do širšího programu koordinace hospodářských a sociálních politik a politik zaměstnanosti a pomohou společně identifikovat výzvy, zlepšovat politická řešení a přispívat k úspěšnému provádění evropského semestru a Nástroje pro oživení a odolnost.

Intenzivnější interinstitucionální dialog na evropské úrovni s Evropským parlamentem i Radou bude pokračovat. Průběžnou výměnu informací v oblasti sociálního a hospodářského vývoje v Evropské unii zajišťuje pololetní makroekonomický dialog na politické a technické úrovni mezi Radou, Komisí a zástupci evropských sociálních partnerů. Tento formát byl využit již při diskusi o evropském semestru a o Nástroji pro oživení a odolnost. Fáze provádění plánů pro oživení a odolnost a obnovení zpráv o jednotlivých zemích jsou vítanou příležitostí k tomu, aby makroekonomický dialog na technické i politické úrovni získal nový impuls. Komise bude rovněž pokračovat v intenzivním dialogu s Evropským parlamentem o klíčovém sociálním a hospodářském vývoji, a to i v kontextu evropského semestru, a před každou klíčovou fází cyklu evropského semestru bude spolupracovat s Evropským parlamentem. Konkrétně v případě Nástroje pro oživení a odolnost bude Komise nadále přispívat k dialogům o oživení a odolnosti s Parlamentem a pravidelným výměnám informací v rámci specializované pracovní skupiny Parlamentu pro tento nástroj. Komise má v úmyslu v

tomto osvědčeném postupu pokračovat a je odhodlána posílit demokratickou odpovědnost správy ekonomických záležitostí Unie.

V rámci debaty o přezkumu správy ekonomických záležitostí budou v nadcházejících měsících probíhat střednědobé úvahy o dalším směřování evropského semestru. Několik diskusí a konzultací se zúčastněnými stranami již probíhá a tyto diskuse jsou propojeny s cíli a úlohou evropského semestru. Vzhledem ke změně okolností správy ekonomických záležitostí po krizi COVID-19 Komise v říjnu 2021 obnovila veřejnou debatu o přezkumu rámce správy ekonomických záležitostí EU²⁸. Cílem tohoto přezkumu je zlepšit účinnost hospodářského dohledu a koordinace politik v Unii a veřejná debata by měla přispět k dosažení širokého konsenzu o dalším směřování. Další zkušenosti a znalosti o doplňkovosti a vzájemném působení mezi evropským semestrem a Nástrojem pro oživení a odolnost navíc přinese provádění plánů pro oživení a odolnost. Cyklus evropského semestru 2022 bude příležitostí k diskusi o těchto výsledcích s členskými státy a příslušnými zúčastněnými stranami, aby bylo možné zjistit, zda a jak lze budoucí cykly evropského semestru a jejich výstupy vylepšit.

Obrázek 3: Ilustrace integrovaných procesů evropského semestru 2022 a Nástroje pro oživení a odolnost

Vysvětlivky: ASGS: roční analýza udržitelného růstu, EAR: doporučení pro eurozónu, JER: společná zpráva o zaměstnanosti, AMR: zpráva mechanismu varování, DBP: návrhy rozpočtových plánů, EA: eurozóna, RRF: Nástroj pro oživení a odolnost, SGP: Pakt o stabilitě a růstu.

4. Závěr

Rázný a koordinovaný zásah na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni v reakci na onemocnění COVID-19 umožnil přeradit z krizového řízení na oživení. Ambiciózní politický program a finanční prostředky poskytnuté na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni pomohou zajistit trvalé oživení podporující začlenění, které Evropě umožní dosáhnout souběžné transformace a stát se spravedlivější a odolnější. Nástroj pro oživení a odolnost

²⁸ Evropská komise, „Hospodářství EU po pandemii COVID-19: důsledky pro správu ekonomických záležitostí“, COM(2021) 662 final ze dne 19. října 2021.

začleněný do evropského semestru je pro následující roky klíčovým nástrojem k provádění této agendy a poskytuje nezbytné vedení při jejím provádění ve všech členských státech. Bude kolektivní odpovědností všech subjektů s rozhodovací pravomocí, aby toto vedení převedly v činy a aby bylo oživení pro všechny občany EU úspěšné a byly posíleny základy prosperity budoucích generací.

S tím, jak postupuje strukturální změna, kterou souběžná transformace vyžaduje, zůstane evropský semestr celkovým rámcem EU pro koordinaci hospodářských a sociálních politik a politik zaměstnanosti a bude nadále přispívat k identifikaci příslušných politických výzev, stanovování politických priorit, poskytování politického vedení a zajišťování dohledu nad politikou a jejího sledování. Ústředním prvkem tohoto procesu bude v následujících letech Nástroj pro oživení a odolnost, neboť je plně zakotven v cíli EU dosáhnout konkurenceschopné udržitelnosti. Plány pro oživení a odolnost pomohou v nadcházejících letech členským státům splnit obsáhlý soubor stávajících doporučení pro jednotlivé země. Současně bude evropský semestr i nadále poskytovat analytický základ pro identifikaci příslušných nově vznikajících problémů hospodářské a sociální politiky a politiky zaměstnanosti, včetně problémů vyplývajících z nového nebo zesíleného politického úsilí EU (např. „Fit for 55“, digitální dekáda), o kterých již nepojednávají plány, a pro předkládání doporučení v tomto ohledu pro jednotlivé země. Oba procesy tak zůstanou vnitřně provázané a jejich součinnost bude maximálně využita k tomu, aby nedocházelo k překrývání a zdvojení, a to i pokud jde o požadavky na podávání zpráv.

V nadcházejících letech bude nezbytné provést ambiciózní reformní a investiční agendy zahrnuté do plánů pro oživení a odolnost. Komise vyzývá členské státy, aby zajistily úplné a včasné provedení reforem a investic zahrnutých do jejich plánů a aby zintenzivnily plánování a provádění fondů politiky soudržnosti. Komise rovněž vyzývá členské státy, aby si při provádění vnitrostátních reforem a investic vzaly k srdci priority stanovené v této roční analýze udržitelného růstu. Členské státy mají k dispozici rozsáhlý soubor politických a finančních nástrojů EU a Komise je připravena je v rámci možností podporovat.